3. Sürgősségi fogamzásgátlás

A gyors segítségkérés és a megfelelő ellátáshoz jutás időérzékeny. A védőnő feladata a kockázatfelmérés, a tájékoztatás és a továbbirányítás.

Kockázatbecslés - Mit kérdezzek? Mire kell figyelni?

Együttlét

- Hány órája történt?
- Volt védekezés?
- Volt korábban is kockázatos együttlét ebben a ciklusban?
- Önkéntes volt?
- Biztonságban van?

Anamnézis

- Mikor volt az utolsó menstruáció?
- Fennállhat már terhesség?
- Szedett gyógyszerek?
- Orbáncfű (4 hét)?
- Történt már sürgősségi fogamzásgátlás?

Státusz

- Van fájdalom, vérzés, rosszullét?
- Elérhető orvos vagy gyógyszertár?
- Szükséges felnőtt támogatása?
- Hatóságok értesítése szükséges?

Mindkét hatóanyag alkalmazható serdülőkorban. A készítmény kiválasztása orvosi vagy gyógyszerészi kompetencia.

Levonorgesztrel

- Legfeljebb 72 óra
- Empil, RigeSoft, Escapelle
- Lehetőleg minél hamarabb

Uliprisztál-acetát

- Legfeljebb 120 óra
- ellaOne
- Lehetőleg minél hamarabb

Testtömeg és BMI

BMI

Magasabb testtömeg esetén a tabletták hatásossága csökkenhet.

Ez önmagában nem kizáró ok, de fontos a szakmai mérlegeléshez.

Szoptatás

Az e-lactancia mindkét hatóanyagot a szoptatással összeegyeztethetőnek minősíti.

Haladéktalan ellátás szükséges

- Szexuális erőszak vagy kényszerítés gyanúja.
- Erős, különösen féloldali alhasi fájdalom, ájulás, jelentős vérzés.
- Az alkalmazási időablak végéhez közeledő eset.
- HIV-expozíció lehetősége: a PEP megkezdése max. 72 órán belül szükséges.

A rendőrségi vagy igazságügyi vizsgálat nem késleltetheti az időérzékeny egészségügyi ellátást!

Védőnői teendők

Praktikus tanács: A védőnői tanácsadó ajtaján érdemes feltüntetni a legközelebbi ügyeletes gyógyszertárak elérhetőségét, illetve az aktuális gyógyszertári ügyelet keresésének módját, hogy sürgős esetben munkaidőn kívül is könnyen elérhető legyen a segítség.

Mit mondjak? - Kulcsmondatok

- Minél hamarabb kérsz segítséget, annál több lehetőség áll rendelkezésre.
- Az esemény utáni tabletta nem abortusztabletta.
- A gyógyszer nem véd a fertőzésektől és a későbbi együttlétektől.
- Ha három órán belül hánysz, azonnal kérj gyógyszerészi vagy orvosi tanácsot.
- Jegyezd fel a bevétel időpontját, és figyeld a menstruációdat.
- Beszélj egy felnőttel, akiben megbízol.

Ajánlott

- Gyors, ítélkezésmentes tanácsadás
- Az eltelt idő pontos tisztázása
- Gyógyszerkölcsönhatások jelzése
- Biztonságos felnőtt bevonása
- STI-kockázat és gyermekvédelmi szempontok felmérése
- Utánkövetés és rendszeres fogamzásgátlási tanácsadás

Nem ajánlott

- Az ellátás indokolatlan halogatása
- A fiatal megszégyenítése
- Konkrét gyógyszer ajánlása
- A vérzés automatikus megnyugtató jelként értékelése
- A sürgősségi módszer rendszeres fogamzásgátlásként kezelése

Bevétel után – mire figyeljen?

3 óra

Hányás esetén sürgős tanácskérés az adagpótláshoz.

3 hét

Terhességi teszt végzése, akkor is, ha jelentkezett korábban vérzés.

Fogamzásgátlási tanácsadás

- Rendszeres
- Megbízható
- Elérhető
- STI-megelőzés
- Szűrővizsgálatok

Hívjuk fel a figyelmet az óvszer és a rendszeres fogamzásgátlás fontosságára – hibáztatás nélkül!

Mi kerüljön a dokumentációba?

Az együttlét ideje és körülményei, az észlelt kockázatok és panaszok, a tájékoztatás tartalma, a továbbirányítás és az utánkövetés. Gyermekvédelmi érintettség esetén a megtett intézkedések a vonatkozó dokumentációs szabályok szerint rögzítendők.

Kapcsolódó szakmai háttéranyag: Sürgősségi fogamzásgátlás – gyógyszerbiztonság, hozzáférhetőség és védőnői egészségnevelési szempontok.